

Notitie

Referentienummer

Kenmerk

Betreft

BPRW-toets Demonstratieproject Brede Groene Dijk (fase 1 en 2)

1 Inleiding

De Waterwet omschrijft in artikel 6.21 in samenhang met 2.1 het toetsingskader voor de beslissing op de aanvraag. Een vergunning wordt geweigerd, voor zover verlening daarvan niet verenigbaar is met de doelstellingen in [artikel 2.1](#) of de belangen, bedoeld in [artikel 6.11](#).

In artikel 2.1 Wtw zijn de algemene doelstellingen aangegeven die richtinggevend zijn bij de uitvoering van het waterbeheer:

1. Voorkomingen waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
2. In samenhang met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
3. De vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Deze doelstellingen vormen in onderlinge samenhang het toetsingskader bij vergunningverlening van RWS. De doelstellingen zijn geconcretiseerd via normen en beleid ten aanzien van veiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en maatschappelijke functievervulling door watersystemen, in de Waterwet, in aanvullende regelgeving, in water- en beheerplannen op grond van hoofdstuk 4 van de Waterwet en in beleidsregels. De vastgestelde normen en het beleid zijn richtinggevend bij de toetsing of een aangevraagde handeling verenigbaar is met de doelstellingen voor het waterbeheer.

Hieronder volgt een beschrijving van het beleid waarmee bij het beoordelen van de vergunningaanvraag rekening is gehouden. Overeenkomstig het Projectplan Waterwet voor het demonstratieproject Brede Groene Dijk (Fase 1 en 2) zijn de volgende activiteiten getoetst (zie figuur 1):

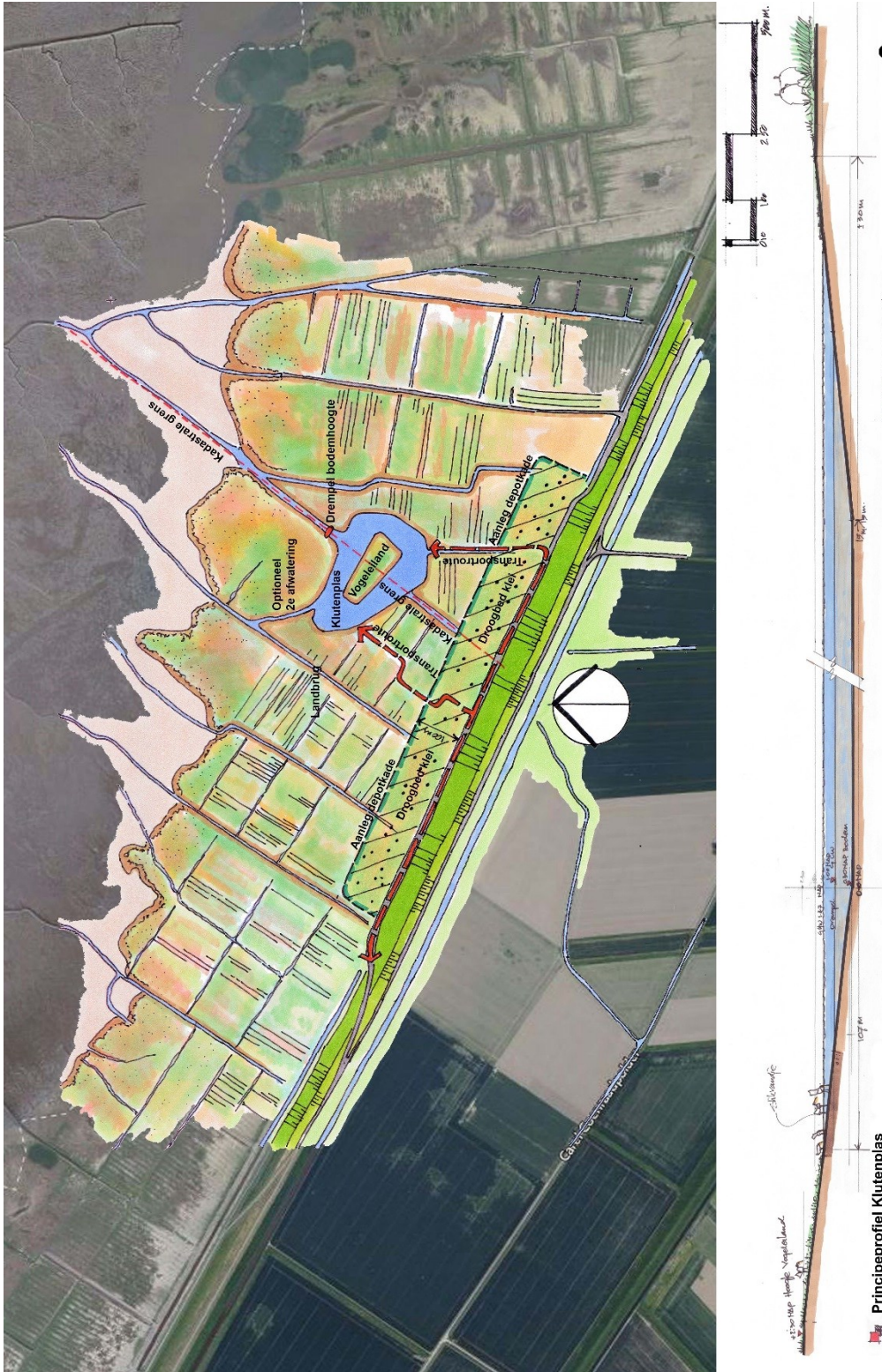
- Graven van een slibvang Klutenplas (incl. aanleg broedvogeleiland)
- Aanleg en gebruik van een tijdelijk slibdepot (t.b.v. de kleirijperij)

Onderstaande toetsing is vooral gericht op de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het Watersysteem volgens de hiervoor gehanteerde toetsingskaders en beslismodellen. Het toetsingskader op de effecten van het initiatief (fase 1 en 2) op voorkomingen waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste alsmede op de effecten op de vervulling van maatschappelijke functies door het watersysteem spelen in fase 1 en 2 een minder grote rol van betekenis. De effecten hiervan zullen vooral in de derde fase van het demonstratieproject (de aanleg van 1 km pilot dijk, in 2021) aan de orde komen.

Samenhang Passende Beoordeling en locatieonderzoek tijdelijk slibdepot

In een eerder stadium is los van deze BPRW-toets een locatieonderzoek uitgevoerd naar de een geschikte locatie voor het tijdelijk slibdepot (Sweco, 2017). Daarin zijn zowel een aantal binnendijkse als buitendijkse locaties onderzocht op basis waarvan ten behoeve van het pilotproject kleirijperij en het demonstratieproject BGD een gezamenlijke voorkeur is uitgesproken voor een buitendijks depot. Dit op voorwaarde dat hier vanuit Natura2000 geen significant negatieve effecten optreden en voldoende mitigatie kan worden toegepast. De resultaten hiervan zijn beschreven in het rapport van de Passende Beoordeling (A&W, 2017). Voor wat betreft het areaal kwelders ligt hier een belangrijke relatie met de BPRW-toets waarin deze tevens als belangrijk kwaliteitselement is beoordeeld.

Figuur 1: Beoogde locatie slibvang Klutenplas en tijdelijk slibdepot

Principeprofiel Klutenplas

Schematisch overzicht inrichting Klutenplas, Pilot Groene Dijk

2 Voorkomingen waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De initiatieven zijn getoetst aan de doelstellingen uit artikel 2.1 van de Waterwet. Voldoende water, niet te veel én niet te weinig, is cruciaal voor het goed functioneren van Nederland. De grote rivieren en het IJsselmeer staan daarbij centraal. Het waterbeheer is er op gericht om wateroverlast, watertekort, droogte en verzilting te voorkomen en nadelige gevolgen te beperken. Gezien de activiteiten echter buitendijks plaats vinden hebben deze hierop geen nadelige invloed. Hoewel dit niet is voorzien zal gedurende de uitvoering van het project er op worden toegezien dat er geen wateroverlast (natte plekken) op de kwelder ontstaan als gevolg van een veranderend afwateringspatroon. Mocht dit wel het geval zijn dan zullen in samenwerking met betreffende eigenaren, kwelderexperts en bevoegd gedag passende maatregelen worden getroffen.

Voor de Dollarddijk en de hierin gelegen (waterkerende) waterstaatswerken geldt dat de stabiliteit en de goede werking hiervan van groot maatschappelijk belang is. De primaire waterkering wordt door Rijkswaterstaat aangemerkt als behorend tot de categorie van meest vitale objecten, zodat aan deze primaire waterkering hoge eisen wordt gesteld als het gaat om veiligheid en betrouwbaarheid. De aanleg van de slibvang Klutenplas vindt buiten de beschermingszone plaats van de dijk en heeft daarmee geen negatief effect op de stabiliteit van de huidige primaire kering.

De realisatie en gebruik van het tijdelijk slibdepot wordt tegen de buitenteen van de huidige dijk aangelegd en bevindt zich hiermee volledig binnen de beschermingszone van de dijk. Binnen deze zone worden echter geen graafwerkzaamheden uitgevoerd. Integendeel, er wordt door inbreng van slib als het ware een tijdelijke voorberm aangelegd langs de buitenteen van de dijk. Deze wordt beschermd met een aan zeezijde nieuw aan te leggen depotkade (tot ca. NAP 4,25 m) op ca. 100 m vanaf de huidige dijk. De realisatie en het gebruik van het tijdelijk slibdepot heeft daarmee geen negatieve invloed op de stabiliteit van de huidige dijk en daarmee de bescherming van het achterland tegen overstromingen.

Deze conclusie wordt onderschreven in de Memo van Deltares die ook als bijlage bij het Projectplan Waterwet wordt gevoegd (memo Deltares 11 augustus, 2017).

Gedurende het stormseizoen zullen er niet veel activiteiten plaatsvinden op het depot. Dit betekent ook dat het gebruik van zwaar materieel over de dijk in deze periode beperkt zal zijn. Gedurende de overige periode van het jaar zal de dijk(overgang) extra worden verzwaaard ten behoeve van de aanvoer van materieel.

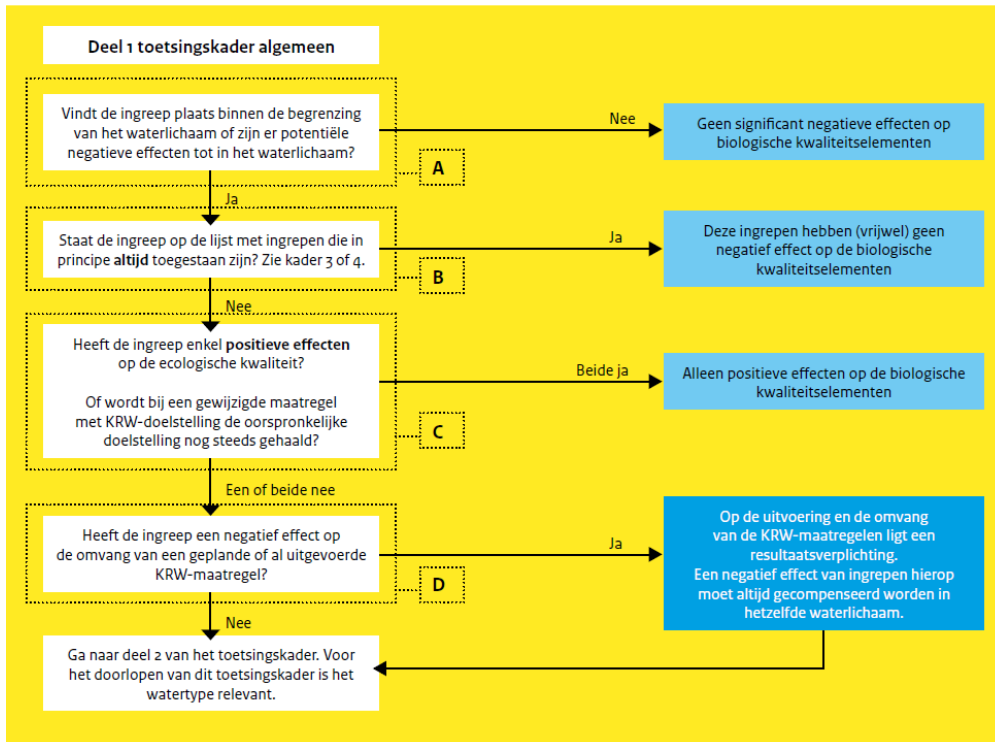
3 Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen

Voor een effectinschatting van de werkzaamheden op de doelstellingen voor de ecologische waterkwaliteit is gebruik gemaakt van het Toetsingskader Waterkwaliteit, dat onderdeel vormt van het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren (BPRW 2016-2021). Hierin wordt een stapsgewijze beoordeling uitgevoerd die bestaat uit een algemeen en een watertype-specifiek deel (zie figuur 2 en 3). De toets is voor beide ingrepen afzonderlijk uitgevoerd als cumulatief. De resultaten hiervan staan onderstaand beschreven.

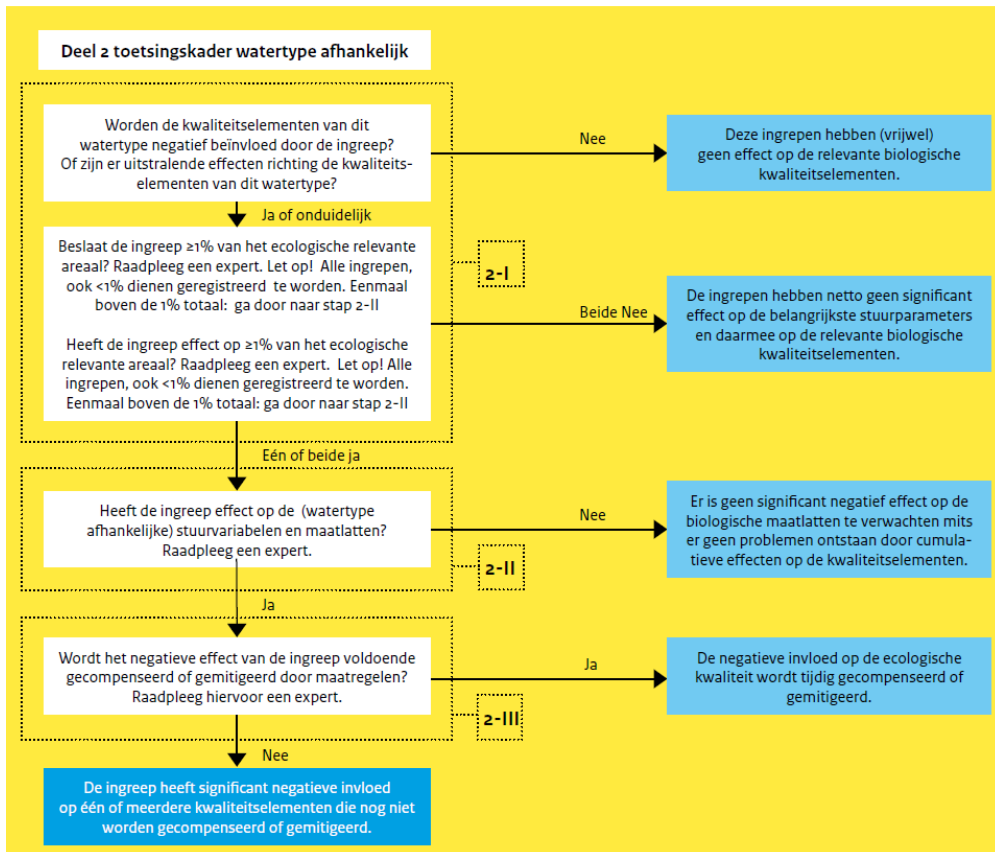
3.1 Slibvang Klutenplas

Wanneer dit schema voor de slibvang Klutenplas wordt doorlopen, blijkt:

- A. er is sprake van ingrepen in en mogelijke effecten op de begrenzing van waterlichaam NL81_2 (i.c. Waterlichaam Eems-Dollard (zie figuur 4);
- B. de ingreep wordt niet aangemerkt als vergunningvrije activiteit van ondergeschikt ecologisch belang.

Figuur 2: te doorlopen algemeen stappenschema BPRW-toets waterkwaliteit

Figuur 3: te doorlopen watertype-specifiek stappenschema BPRW-toets waterkwaliteit

- C. De ingreep niet uitsluitend positieve effecten heeft op de ecologische waterkwaliteit (lokaal/tijdelijk is er ook sprake van beperkte negatieve effecten).
- D. De ingreep geen negatief effect heeft op de omvang van geplande of al uitgevoerde KRW-maatregelen (uit de Brondocumenten voor de Waterlichamen Eems-Dollard en Eems-Dollard kust).

Omdat er mogelijk ook sprake is van negatieve effecten ten aanzien van de ecologische doelstellingen voor het waterlichaam (verloren gaan van kwelderareaal) is er ook naar specifieke effecten gekeken volgens het schema in figuur 3). Als dit schema wordt doorlopen komen we tot de conclusie dat de ingrepen geen significante effecten hebben op de stuurparameters dan wel de maatlaten van het waterlichaam. Voor wat betreft het areaal aan kwelders wordt deze conclusie ondersteund door de reeds uitgevoerde Passende Beoordeling.

Toelichting

Waterlichaam Eems-Dollard (NL81_2)

Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat er sprake is van (beperkt) negatief effect op de relevante biologische kwaliteitselementen in het waterlichaam: fytoplankton, overige waterflora, macrofauna en vis. Daarom worden de eventuele effecten hieronder besproken per waterkwaliteitselement. Daarbij is waar mogelijk gebruik gemaakt van en aangesloten bij de effectbeschrijving in de Passende Beoordeling (A&W, 2017).

- **Fytoplankton en vis.**

Het is op dit moment niet bekend of en hoe de op de kwelders aanwezige afwateringssloten en greppels worden gebruikt door vis. De ingreep hebben hier echter maar op een beperkte schaal invloed op. Dit geldt eveneens voor het gebruik van het Eems-Dollard estuarium voor vis. Door het graven van de slibvang wordt een extra areaal een open water toegevoegd die in open verbinding staat met het waterlichaam en potentieel geschikt is voor vis. Het bestaande afwateringstelsel van greppels en sloten op de kwelder wordt ook niet aangepast.

De drempel in de ontwateringssloot die de Klutenplas bij eb op de gewenste waterdiepte moet houden wordt op bodemhoogte van de afwateringssloot aangebracht en daarmee niet belemmerend voor vismigratie c.q. het toegankelijk zijn van de kwelders voor vis. Mocht er gedurende de pilot onverhoopt toch een 'peilsprong' ontstaan dan zal in samenspraak met de betreffende kweldereigenaren, kwelderexperts en bevoegd gezag passende maatregelen worden getroffen (bijvoorbeeld aanstorten drempel benedenstrooms).

Door de onttrekking van slib uit de Eems-Dollard mag een positief effect worden verwacht op de visstand en de fytoplankton in dit waterlichaam als geheel. De snelheid waarmee slib kan worden ingevangen is echter op voorhand niet bekend en zal gedurende het project worden vastgesteld. Gezien de beperkte omvang van de slibvang (3,5 ha) in relatie tot de totale hoeveelheid slib in het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed. Door de relatief kleine omvang van de slibvang zal de invangcapaciteit immers niet groter zijn dan 35.000 m³ (vaste grond). Bedacht moet echter worden dat het hier gaat om een experiment die bij succes verder kan worden opgeschaald en daarmee tezamen met andere hiervoor te treffen maatregelen- een groter positief effect zal hebben.

- **Areaal kwelders en zeegras**

Bij de aanleg van de slibvang Klutenplas is er sprake van verlies aan kwelderareaal. Het gaat echter om een tijdelijk effect.

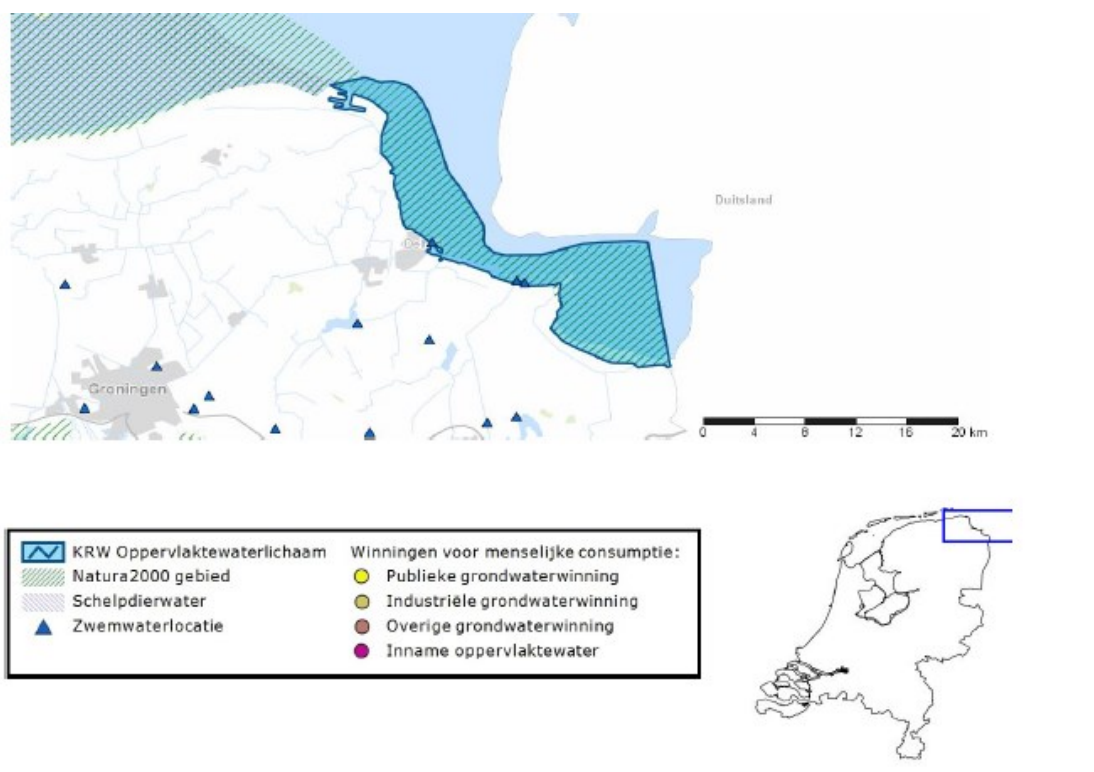
Overeenkomstig de Passende Beoordeling bestaan de negatieve effecten uit de tijdelijke verstoring en het tijdelijk verloren gaan van ca. 5 ha kwelderhabitat (ca. 4,4 - 5,7 ha H1330A en ca. 0,1 ha H1310A). Het habitattypen H1330A is na ca. 6 jaren vervangen door H1310A; na ca. 15 jaar is H1330A weer terug. De onderbouwing hiervan is te vinden in de Passende Beoordeling (A&W, 2017).

Het tijdelijk verlies aan areaal ligt echter beneden de 1% -grens voor het totaal beschikbare areaal aan kwelders langs de Eems-Dollard (ca. 700 ha). Bovendien worden in hetzelfde waterlichaam momenteel projecten uitgevoerd die een groter areaal kwelders beogen (Dijkversterking Eems-Dollard). In samenhang met het afwateringspatroon en morfologie van de kwelders zal binnen het monitoringsplan aandacht worden besteed aan het risico van kwelderafslag. Het ontwerp is echter zodanig gekozen dat dit risico nihil is. Mochten er toch negatieve effecten optreden dan zal in samenspraak met betreffende eigenaren, kwelderexperts en het bevoegde gezag passende maatregelen worden getroffen.

Het areaal aan zeegras wordt door de activiteiten niet beïnvloed. Hoewel er het eerste jaar waarschijnlijk plaatselijk wel wat vertroebeling kan optreden vanuit het depot is dit slechts lokaal en tijdelijk van aard. Bovendien treedt dit op in het winterseizoen, d.w.z. buiten de groeiperiode van het zeegras.

- **Erosie en sedimentatieprocessen**

Het gebied waar de activiteiten worden uitgevoerd betreft een sterk dynamisch gebied dat als gevolg van getijdenwerking vrijwel voortdurend onderhevig is aan erosie en sedimentatie. Als gevolg hiervan hebben de afwateringsloten en greppels op de kwelder de neiging

Figuur 4: De ingrepen vinden plaats binnen het waterlichaam van de Eems – Dollard (NL81_2)

om zich te gaan verplaatsen (meanderen) als gevolg waarvan een meer natuurlijk afwateringspatroon ontstaat. Omdat dit echter in strijd is met de veeveiligheid en het landbouwkundig gebruik van de kwelders wordt dit binnen het huidige beheer tegengegaan door greppel- en slootonderhoud. De beoogde activiteiten hebben hier verder geen effect en invloed op. Het hierop gerichte beheer zal zich ook gedurende het demonstratieproject ongewijzigd voort zetten.

- **Bodemfauna**

Het gebied kenmerkt zich door een rijk bodemleven waarvan zowel vissen als vogels profiteren. De kwelders en de voorliggende slikplaten vormen bij uitstek fourageergebied voor trekvogels die zich hier opvetten voor de trek en/of hier onderweg op hun trektocht een rijk gevulde dis vinden. De effecten op de vogelstand is beschreven in de Passende Beoordeling. Gezien de hoogte, drooglegging en de vorm van de kwelder door de beoogde activiteit niet wijzigingen hebben die hierop geen negatieve invloed. Slechts lokaal zal ter hoogte van het depot de bodem tijdelijk met een halve meter worden verhoogd en bewerkt als gevolg waarvan (tijdelijk en plaatselijk) een andere bodemfauna aanwezig zal zijn. Deze is echter tijdelijk en plaatselijk van aard en valt binnen de 1%-norm.

Conclusie:

De aanleg van de slibvang Klutenplas heeft een beperkt positief effect op de (ecologische) waterkwaliteit van het waterlichaam Eems-Dollard. De ingreep heeft weliswaar een tijdelijk negatieve invloed op het areaal kwelders. Omdat het effect echter tijdelijk van aard is (5-15 jaar) en de 1%-norm van het totale areaal aan kwelders niet wordt overschreden wordt de ingreep beoordeeld als niet-significant. Gedurende het project zal zowel de (mate en snelheid) van slibvangst als de vegetatieontwikkeling nauwlettend worden gemonitord.

3.2 Tijdelijk slibdepot

Wanneer dit schema voor het tijdelijk slibdepot wordt doorlopen, blijkt:

- A. er is sprake van ingrepen in en mogelijke effecten op de begrenzing van waterlichaam NL81_2 (i.c. Waterlichaam Eems-Dollard; zie figuur 4);
- B. de ingreep wordt niet aangemerkt als vergunningvrije activiteit van ondergeschikt ecologisch belang.
- C. De ingreep niet uitsluitend positieve effecten heeft op de ecologische waterkwaliteit (lokaal/tijdelijk is er ook sprake van beperkte negatieve effecten).
- D. De ingreep geen negatief effect heeft op de omvang van geplande of al uitgevoerde KRW-maatregelen (uit de Brondocumenten voor de Waterlichamen Eems-Dollard en Eems-Dollard kust).

Omdat er mogelijk ook sprake is van negatieve effecten ten aanzien van de ecologische doelstellingen voor het waterlichaam (verloren gaan van kwelderareaal) is er ook naar specifieke effecten gekeken volgens het stappenschema in figuur 3. Als dit schema wordt doorlopen komen we tot de conclusie dat de ingrepen geen significante effecten hebben op de stuurparameters dan wel de maatlaten van het waterlichaam. Voor wat betreft het areaal aan kwelders wordt deze conclusie ondersteund door de reeds uitgevoerde Passende Beoordeling.

Toelichting

Waterlichaam Eems-Dollard (NL81_2)

Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat er sprake is van (beperkt) negatief effect op de relevante biologische kwaliteitselementen in het waterlichaam: fytoplankton, overige waterflora, macrofauna en vis. Daarom worden de eventuele effecten hieronder besproken per waterkwaliteitselement. Daarbij is waar mogelijk gebruik gemaakt van en aangesloten bij de effectbeschrijving in de Passende Beoordeling (A&W, 2017).

- **Fytoplankton en vis.**

Het is op dit moment niet bekend of en hoe de op de kwelders aanwezige afwateringssloten en greppels worden gebruikt door vis. De ingreep hebben hier echter maar op een beperkte schaal invloed op. Dit geldt eveneens voor het gebruik van het Eems-Dollard estuarium voor vis. Het depotwater zorgt weliswaar plaatselijk voor enige vertroebeling. Echter dit zal met name gedurende het eerste winterseizoen zijn. Daarbij worden voorzieningen getroffen het aanwezige slib zo veel mogelijk in depot te houden. De effecten worden derhalve als gering verondersteld.

- **Areaal kwelders en zeegras**

Bij de aanleg van de slibvang Klutenplas is er sprake van verlies aan kwelderareaal. Het gaat echter om een tijdelijk effect. Overeenkomstig de Passende Beoordeling bestaan de negatieve effecten uit de tijdelijk verlies voor een periode van ca. 5 jaar (2-3 jaar Kleirijperij en ca. 2 jaar herstel) ruim 10 ha kwelderhabitat H1330A (10,19 ha) en H1310A (0,25 ha). De onderbouwing hiervan is te vinden in de Passende Beoordeling (A&W, 2017).

Hoewel het verlies aan areaal kwelders hiermee boven de 1%-norm komt te liggen van het totaal beschikbare areaal aan kwelders langs de Eems-Dollard (ca. 700 ha), wordt de ingreep niet als significant negatief beoordeeld. Dit omdat na 3 – 5 jaar volledig herstel is opgetreden. Bovendien worden in hetzelfde waterlichaam momenteel projecten uitgevoerd die een groter areaalkwelders beogen (Dijkversterking Eems-Dollard). In samenhang met het afwateringspatroon en morfologie van de kwelders zal binnen het monitoringsplan aandacht worden besteed aan het risico van kwelderafslag. Het ontwerp is echter zodanig gekozen dat dit risico nihil is. Mochten er toch negatieve effecten optreden dan zal in samenspraak met betreffende eigenaren, kwelderexperts en het bevoegde gezag passende maatregelen worden getroffen.

Het areaal aan zeegras wordt door de activiteiten niet beïnvloed. Hoewel er het eerste jaar waarschijnlijk plaatselijk wel wat vertroebeling kan optreden vanuit het depot is dit slechts lokaal en tijdelijk van aard. Bovendien treedt dit op in het winterseizoen, d.w.z. buiten de groeiperiode van het zeegras.

- **Erosie en sedimentatieprocessen**

Het gebied waar de activiteiten worden uitgevoerd betreft een sterk dynamisch gebied dat als gevolg van getijdenwerking vrijwel voortdurend onderhevig is aan erosie en sedimentatie. Als gevolg hiervan hebben de afwateringssloten en greppels op de kwelder de neiging om zich te gaan verplaatsen (meanderen) als gevolg waarvan een meer natuurlijk afwateringspatroon ontstaat. Omdat dit echter in strijd is met de veeveiligheid en het landbouwkundig gebruik van de kwelders wordt dit binnen het huidige beheer tegengegaan door greppel- en slootonderhoud. De beoogde activiteiten hebben hier verder geen effect en invloed op. Het hierop gerichte beheer zal zich ook gedurende het demonstratieproject ongewijzigd voort zetten.

- **Bodemfauna**

Het gebied kenmerkt zich door een rijk bodemleven waarvan zowel vissen als vogels profiteren. De kwelders en de voorliggende slikplaten vormen bij uitstek fourageergebied voor trekvogels die zich hier opvetten voor de trek en/of hier onderweg op hun trektocht een rijk gevulde dis vinden. De effecten op de vogelstand is beschreven in de Passende Beoordeling. Gezien de hoogte, drooglegging en de vorm van de kwelder door de beoogde activiteit niet wijzigingen hebben die hierop geen negatieve invloed. Slechts lokaal zal ter hoogte van het depot de bodem tijdelijk met een halve meter worden verhoogd en bewerkt als gevolg waarvan (tijdelijk en plaatselijk) een andere bodemfauna aanwezig zal zijn. Deze is echter tijdelijk en plaatselijk van aard en valt binnen de 1%-norm.

3.3 Cumulatie

Het cumulatieve effect is vooral beschouwd op het (tijdelijk) verlies aan areaal kwelders. Overeenkomstig de in de Passende Beoordeling gemaakte berekening veroorzaken beide ingrepen een tijdelijke verlies van in totaal ca. 15 ha (van zowel Klutenplas als Kleirijperij). Hoewel dit boven de 1%-norm van de kwelders in het waterlichaam ligt (ca. 700 ha), wordt het effect toch als niet-negatief significant beoordeeld. Dit vanwege het feit dat het hier gaat om een tijdelijk effect waarbij na verloop van tijd volledig herstel naar de oorspronkelijke situatie gaat optreden. In deze beoordeling is tevens rekening gehouden met de achterliggende

doelstelling van de ingrepen om de waterkwaliteit in de Eems-Dollard als geheel te verbeteren (door invang en nuttig hergebruik van slib).

4 Vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Het Nationaal Waterplan kent aan de Rijkswateren verschillende gebruiksfuncties toe die specifieke eisen stellen aan het beheer of gebruik van het betreffende rijkswater. De functies zijn nader uitgewerkt in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016 – 2021 (BPRW). Voor het de Eems-Dollard gelden de volgende functies:

- Natuur
- Zwemwater
- Schelpdierwater
- Koelwater
- Energie
- Scheepvaart
- Watersport en oeverrecreatie
- Beroeps- en sportvisserij
- Oppervlaktedelfstoffen
- Archeologie, cultuurhistorie en landschap

De maatregelen die Rijkswaterstaat neemt voor waterveiligheid, vlot en veilig verkeer over water, en schoon en gezond water, komen direct of indirect ook ten goede aan veel gebruiksfuncties. Met het bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en andere overheden neemt Rijkswaterstaat deel aan het onderzoek 'Ecologie en Economie in balans', dat zich inzet voor een gezond evenwicht tussen de ecologie, de leefomgeving en de economische ontwikkelingen in de Eemsdelta.

Uitgangspunt van het BPRW is dat in beginsel aan de eisen van de gebruiksfuncties wordt voldaan wanneer de basisfuncties veiligheid, voldoende water en schoon & gezond water op orde zijn. Zoals aangegeven in de bovenstaande paragrafen heeft het gebruik van het waterstaatswerk door de uitvoering van activiteiten fase 1 en 2 geen (onaanvaardbare) gevolgen voor het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste en de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit. De bovengenoemde gebruiksfuncties komen door de activiteiten Demonstratieproject Brede Groene Dijk (fase 1 en 2) niet in gevaar.

Ten aanzien van de overige functies kan het volgende worden opgemerkt:

- De effecten op de natuurwaarden zijn beoordeeld in de Passende Beoordeling. Hieruit komt naar voren dat de activiteiten fase 1 en 2 weliswaar negatieve, maar geen significante effecten ten aanzien van natuur hebben. Dit met in achtname van mitigerende maatregelen zoals het zo veel mogelijk werken buiten het broedseizoen en ecologische begeleiding tijdens de uitvoering. Hoewel niet wettelijk verplicht zal daarnaast in samenspraak met SGL worden nagegaan in hoeverre vanaf voorjaar 2018 het broedeiland in polder Breebaart weer geschikt kan worden gemaakt voor koloniebroeders als kluut en stern.
- Hoewel de kwelders niet openbaar toegankelijk zijn voor publiek wagen zich af en toe toch recreanten en toeristen op de kwelder. Verwacht wordt dat met name de slibvang Klutenplas een aanzuigende werking kan hebben. Mede gezien de functie als broedvogelgebied maar ook landbouwkundig gebruik is het echter uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de kwelders (zonder begeleiding) worden betreden.
- Archeologie, cultuurhistorie en landschap maken deel uit van het RO-spoor en worden in dit projectplan verder niet geregeld (of verwijzing naar betreffende paragraaf in het projectplan waterwet).

5 Conclusies

Nav de uitgevoerde BPRW-toetst kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Door de invang en nuttige toepassing van slib uit het Eems-Dollard-systeem mag in beginsel een positieve invloed worden verwacht op de waterkwaliteit van dit waterlichaam. Omdat het nog een experiment betreft met een relatief geringe omvang is dit effect binnen het demonstratieproject BGD echter nog gering. Bij succes en verdere opschaling zal dit effect echter beduidend groter zijn. Door de ingrepen gaat tijdelijk een areaal aan kwelders verloren. Doordat het depot na enkele jaren weer wordt ontmanteld en de oorspronkelijke situatie wordt hersteld, betreft het echter een tijdelijk effect. Hoewel dit ook geldt voor de Slibvang Klutenplas zal volledig herstel als gevolg van natuurlijke invang van slib/aanslibbing hier langer (5-15 jaar) kunnen duren. Het hiermee gepaard gaande verlies aan areaal overschrijdt de 1%-norm echter niet en kan daarmee als niet-significant worden beoordeeld.
- Het aanbrengen van een stortkist en een zorgvuldig depotbeheer moet voorkomen dat het slibgehalte in het depotwater onnodig hoog wordt. Hiermee wordt op een efficiënte manier invulling gegeven aan de zorgplicht Bbk.
- Het opstellen en uitvoeren van een nazorgplan moet er voor zorgen dat de kwelder na ontmanteling van het depot onder deskundige begeleiding weer zo veel mogelijk in oorspronkelijke toestand wordt hersteld. Daarbij zal de ontwikkeling middels monitoring nauwlettend in het oog worden gehouden.